

Ako sa to všetko začalo?

Asi pred 800 rokmi (v roku 1241) do našej krajiny vpadli mongolské bojové kmene. Za necelý rok jej pustošenia a drancovania bola takmer polovica obyvateľstva mŕtva alebo odvečená do otroctva, či zahynula hladom ukrytá v lesoch. Po odchode vojsk sa kráľ Belo IV. sa vrátil do krajiny, kde niektoré oblasti ostali úplne vyludnené.

Ako by si takúto situáciu riešil ty?

.....

V snahe povzniesť hospodárstvo krajiny a aspoň čiastočne nahradiť obrovské straty na obyvateľstve po ničivom vpáde Mongolov, panovník sa obrátil na svojich príbuzných, ktorí mali manželky z Nemecka. Požiadal ich, aby do spustošených oblastí vyslali odborníkov zo svojich panstiev. Tým zas ponúkol rôzne privilégia a práva, a preto hlavne v 13. a 14. storočí prišlo na územie Slovenska veľa Nemcov - hostí (hospites). Boli to odborníci - baníci, remeselníci, obchodníci, ba i duchovní a architekti.

Napadlo ta niekedy prečo Nemcov voláme Nemci? Vyberte si, z ktorého slova to môže byť odvodené:

- a) nemý, človek, ktorý hovoril iným jazykom,
- b) nemotorný, človek, ktorý je nešikovný,
- c) nemocný, človek, ktorý je chorý

Nemci sa na Slovensku usadili najmä v troch oblastiach: Bratislava a okolie, stredné Slovensko (Hauerland) a Spiš. Žili však i v ostatných častiach Slovenska, predovšetkým v novovznikajúcich mestách. Veľa miest na Slovensku vzniklo aj vďaka nemeckému obyvateľstvu, napríklad banské mestá na strednom Slovensku. V rámci miest mali Nemci veľmi často významné postavenie v hospodárstve a riadení mesta. Ako odborníci boli schopní prispieť k povzneseniu hospodárstva.

*Kto sú podľa teba ľudia na obrázku?
Prečo majú zdvihnuté ruky?*

.....
.....

Nemci, ktorí prišli na územie Slovenska hovorili stredoveku nemčinou. Preto sa tu vo forme nárečia zachovali slová, ktoré z nemčiny už vymizli.

*Pozri sa na mapu nemeckého osídlenia a skús porozmýšľať:
vytvorilo sa podľa teba jednotné karpatskonemecké nárečie?*

.....

Napiš aspoň tri slová, ktoré bežne používame a ktoré sú podľa teba odvodené z nemčiny:

.....
.....
.....

Od 14. storočia v mestách vznikali prvé spoločenstvá remeselníkov - cechy. Najvýznamnejšími centrami boli Bratislava, Trnava, Banská Bystrica, Levoča a Košice. Na nemecký podiel na rozvoji remesiel na Slovensku poukazuje aj množstvo pomenovaní remeselných nástrojov, pracovných postupov a výrobkov, ktoré majú svoj pôvod v nemčine.

Priradiť slovu v nemčine zodpovedajúce v slovenčine:

Zeche	Schuster	Hammerschmiede	Wanderschaft
obuvník	vandrovka	cech	hámor

Slovo „cech“ pochádza zo staronemeckého slova Zēche a znamená „bratstvo, združenie“. Boli to vážene organizácie - združenia majstrov jedného alebo viacerých remesiel, ktoré mali vlastné pravidlá - artikuly schválené panovníkom alebo mestskou radou. Artikuly prísne ovplyvňovali kvalitu a systém práce, ale aj súkromie členov cechu. Cech dohliadal na kvalitu výrobkov svojich členov a postihoval porušenie pravidiel. Na čele cechu bol cechmajster, volený ostatnými majstrami cechu každý rok. Každý cech mal okrem artikúl aj cechovú zástavu a cechové odznaky. V cechoch boli podľa sociálneho zatriedenia tri stupne.

Pokús sa správne priradiť definície:

tovariš

Po dobu 3 – 4 rokov sa pripravoval u majstra na dané remeslo. Býval u majstra, dostával stravu, ubytovanie, ošatenie, ale nie mzdu. Za učenie sa platilo, pracovný deň trval 15-16 hodín.

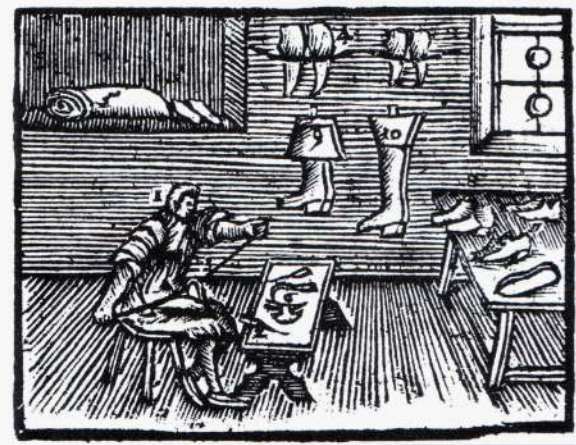
majster

Stával sa ním učeň po skončení učebného obdobia. Býval a stravoval sa u zamestnávateľa a pracoval za mzdu. Musel povinne vandrovať – cestovať a striedať majstrov, asi po dobu 5 – 6 rokov.

učeň

Mohol sa ním stať tovariš po povinnej vandrovke a absolvovaní skúšok – majstrovskej práce.

Svoje cechy mali aj veľmi špecifické remeslá, ako napr. fajkárstvo, gombíčkarstvo, hrebenárstvo, ihlárstvo, kolesárstvo, medovníkarstvo, kominárstvo, mydlárstvo, nožiarstvo, povrazníctvo, rukavičkarstvo, sviečkarstvo, zvonolejárstvo.

Ktoré remeslo je tu zobrazené?

.....

V expozícii sa pokús nájsť aspoň tri predmety, ktoré súvisia s remeslami a priradiť ich:

remeslo

predmet

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ktoré remeslá charakterizujú tieto cechové znaky?

.....

.....

.....

.....

Cechy zanikajú v 18.-19. storočí vznikom veľkých dielní - manufaktúr, v ktorých pracovali schudobnení remeselníci a roľníci strácajúci pôdu na vidieku.